

دانشگاه پیام نور استان قم

پایان نامه کارشناسی ارشد رشته الهیات گرایش فقه و مبانی حقوق اسلامی

عنوان :

بررسی تطبیقی حقوق سیاسی زن در قانون اساسی

ایران با تاکید بر کشورهای اسلامی

عربستان، مصر، غنا، ترکیه، پاکستان، اندونزی

استاد راهنما :

دکتر رجب اکبر زاده

استاد مشاور :

دکتر احمد حسین فلاحی

نگارنده :

اعظم فلاحی

سال ۱۴۰۳

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

تقدیم به :

این تحفه فقیرانه را به محضر مبارک حضرت صدیقه کبری فاطمه زهرا سلام الله علیها تقدیم می دارم که با بذل جان خود و اولاد پاکش جایگاه زن را در عالم هستی معنا بخشید.

تقدیر و تشکر :

از راهنماییها و زحمات استاد ارجمند جناب آقای دکتر فلاحی و دکتر اکبرزاده کمال تشکر و قدردانی را دارم که با بزرگواری و دلسوزی بنده را در تدوین این پایان نامه یاری نمودند ، همچنین از زحمات تمام کسانی که به نحوی در انجام این تحقیق موثر بوده اند تشکر میکنم.

چکیده

هر کدام از زن و مرد در قانون اساسی می توانند حقوق حقه و عادلانه خود را داشته باشند و این نشانه متری بودن و برگرفته از شرع مقدس اسلام است. همچنین تمام نعمات دنیوی و اخروی که برای مردان فراهم شده برای زنان نیز می باشد و هیچ گونه تبعیض میان آنها نیست. در صورتی که قبل از دین اسلام برخی بینش های ظالمانه و غلط که تنها اختصاص به قوم عرب ندارد رواج داشته، اما در نظام اسلام زن از جایگاه بالایی برخوردار است و بر اساس آیه شریفه «ان اکرمکم عند الله اتقیکم» هر کدام از زن و مرد در جایگاه شایسته خویش قرار گرفتند.

حقوق زن در اسلام شامل حقوق عام و خاص می باشد ، حقوق عام همان حقوقی است که به عنوان یک بشر همانند مرد داراست و هر آنچه مرد از آن حقوق برخوردار است زن نیز از آن بهره مند است، مثل حقوق اقتصادی، حقوق سیاسی، حقوق خانواده و...

علاوه بر آن برخی حقوق دیگر است که با توجه به طبیعت زن مختص به او شده، از جمله حقوق مالی (مهریه و نفقه و...) حقوق معنوی (حسن تعامل و رفاه و حفظ شأنیت و...). با توجه به آنچه گفته شد انتظار می رود به همه این حقوق ها بها داده شود و همچنین علاوه بر اینکه باید عدالت در حقوق زن و مرد رعایت شود نباید زن را موجودی پایین تر از مرد دانست، چراکه هر چیزی در جامعه با همکاری و مساعدت و همچنین یاری زن و مرد با یکدیگر انجام شدنی است و نتیجه بهتری خواهد داشت در این پایان نامه سخن از حقوق سیاسی زن در قوانین اساسی کشور های اسلامی مانند: عربستان، مصر، غنا، ترکیه، پاکستان، اندونزی است . حقوق زنان در این چند کشور در قانون اساسی آنان با تفاوت های مواجه است که در این نوشتار گذری کوتاه به آنها شده است روش تحقیق در این پایان نامه توصیفی تحلیلی و با اسناد کتابخانه ای مکتوب و الکترونیک تنظیم گردیده است.

واژگان کلیدی: حقوق اساسی ، قانون اساسی، زنان

فهرست مطالب

۱۰	فصل اول : کلیات و مفاهیم	۱۰
۱۱	گفتار اول: کلیات	۱۱
۱۱	مقدمه	۱۱.۱.۱
۱۲	بیان مساله:	۱۱.۱.۲
۱۳	اهداف تحقیق:	۱۱.۱.۳
۱۳	پیشینه تحقیق:	۱۱.۱.۴
۱۵	کاربرد نتایج تحقیق:	۱۱.۱.۵
۱۵	روش تحقیق:	۱۱.۱.۶
۱۶	ضرورت و اهمیت تحقیق:	۱۱.۱.۷
۱۶	سوال اصلی:	۱۱.۱.۸
۱۶	سوالات فرعی:	۱۱.۱.۹
۱۷	گفتار دوم مفاهیم:	۱۲
۱۸	فلسفه حقوق:	۱۲.۱
۱۸	حقوق سیاسی:	۱۲.۲
۱۹	قانون:	۱۲.۳
۱۹	قانون اساسی:	۱۲.۴
۲۰	زن:	۱۲.۵
۲۰	گفتار سوم: مبانی نظری	۱۳
۲۰	اصول و مبانی حقوق زن در جامعه اسلامی:	۱۳.۱
۲۲	حقوق و مسئولیت زن در جامعه اسلامی	۱۳.۲
۲۲	حقوق و مسئولیت‌های فردی زنان	۱۳.۳

۷. نتیجه گیری

تعریف حق و حقوق در قانون اساسی؟ هر کدام از زن و مرد در قانون اساسی می توانند حقوق حقه و عادلانه خود را داشته باشند و این نشانه مترقی بودن و برگرفته از شرع مقدس بودن قانون اساسی است. همچنین تمام نعمات دنیوی و اخروی که برای مردان فراهم شده برای زنان نیز می باشد و هیچ گونه تبعیض میان آنها نیست. در صورتی که قبل از دین اسلام برخی بینش های ظالمانه و غلط که تنها اختصاص به قوم عرب ندارد رواج داشته، اما در نظام اسلام زن از جایگاه بالایی برخوردار است و بر اساس آیه شریفه «ان اکرمکم عند الله اتقیکم» هر کدام از زن و مرد در جایگاه شایسته خویش قرار گرفتند.

حقوق زن در اسلام شامل حقوق عام و خاص میباشد که در واقع حقوق عام همان حقوقی است که به عنوان یک بشر همانند مرد است و هر آنچه مرد از آن حقوق برخوردار است زن نیز از آن بهره مند است، مثل حقوق اقتصادی، حقوق سیاسی، حقوق خانواده و...

علاوه بر آن برخی حقوق دیگر است که با توجه به طبیعت زن مختص به او شده، از جمله حقوق مالی (مهریه و نفقه و...) حقوق معنوی (حسن تعامل و رفاه و حفظ شأنیت و...). با توجه به آنچه گفته شد انتظار میرود به همه این حقوق ها بها داده شود و همچنین علاوه بر اینکه باید عدالت در حقوق زن و مرد رعایت شود نباید زن را موجودی پایینتر از مرد دانست، چراکه هر چیزی در جامعه با همکاری و مساعدت و همچنین یاری زن و مرد با یکدیگر انجام شدنی است و نتیجه بهتری خواهد داشت در این پایاننامه سخن از حقوق سیاسی زن در قوانین اساسی کشور های اسلامی است.

منابع و مآخذ

۱. قرآن کریم
۲. نهج البلاغه
۳. (۱) اکبری سید حامد، متن قوانین اسلامی کشورهای جهان به همراه اسناد مهم بین المللی
۴. / ناشر : نوید شیراز / سال چاپ : ۱۳۹۰.
۵. (۲) ترجمه و شرح نهج البلاغه / پدید آور : سید علی نقی فیض الاسلام / نشر : تهران / سال ۱۳۶۵.
۶. (۳) وسائل الشیعه / جلد ۱۲ / نویسنده : محمد حسن حر عاملی / نشر : قم / سال چاپ ۱۳۷۰.
۷. (۴) بحار الانوار / چاپ بیروت / ج ۴۱ / نویسنده : محمد باقر مجلسی / ۱۳۹۲
۸. (۵) الله وردی زاده ، حمید، مقاله بررسی تطبیقی حقوق زن در حقوق ایران و سایر کشورها / ۱۳۹۱.
۹. (۶) زندگی پرشور و مرگ قندیل بلوچ / نویسنده صنم ماهر (روزنامه نگار پاکستانی)، سال ۲۰۱۸.
۱۰. (۷) ائتلاف زنان لدونزی / گروه کاری حمایت از سیاست عمومی دبیرخانه ملی ائتلاف زنان لدونزی، اکتبر ۲۰۰۲.
۱۱. (۸) ویژه نامه پیام زن (حضور و حقوق زنان در شش دوره مجلس شورای اسلامی) / اشرف گرامی زادگان / ۱۳۸۴.
۱۲. (۹) مقاله (نگرشی به حقوق سیاسی و اجتماعی زنان ترکیه) / گلناز سعیدی / مرکز بین المللی مطالعات صلح / ۱۳۹۸.
۱۳. (۱۰) زن و جوامع عرب در طول یک قرن. ترجمه ی هومن ناظمیان / چاپ اول، انتشارات امیرکبیر.
۱۴. (۱۱) مقاله پژوهشی (تأملی بر حمایت از زنان در برابر خشونت در پرتو پروتکل منشور افریقایی حقوق بشر و خلقها راجع به حقوق زنان در افریقا) / علی مشهدی / موسی کرمی / احسان شکیب نژاد / سال ۱۳۹۷.
۱۵. (۱۲) دانشنامه فاطمی سلام الله علیها / جلد ۶ / انتشارات پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی / سال ۱۳۹۳ / چاپ
۱۶. (۱۳) مقدمه تیوری کلی و فلسفه حقوق طباطبایی، علی محمد، طهران بوذر جمهوری / ۱۳۳۲
۱۷. (۱۴) مقدمه علم حقوق، کاتوزیان، ناصر تهران، شرکت سهامی انتشار / ۱۳۸۲

۱۸. زن در آینه جلال و جمال ایت الله جوادی املی عبدالله ناشر اسرا / سال چاپ/ ۱۳۸۸
۱۹. نظام حقوقی زن در اسلام استاد مطهری مرتضی
۲۰. جایگاه و حقوق زنان در حکومت اسلامی با تاکید بر ندیشه امام خمینی (ره) دکتر ابتکار معصومه/ سال چاپ/ ۱۳۹۶
۲۱. مقاله حقوق اساسی و شهروندی حقوق زنان در ایران و مصر اصغری جیره‌نده ابوطالب نهم ابان/ ۱۳۹۱
۲۲. مقاله بررسی حقوق و آزادی های سیاسی زنان در قانون اساسی عربستان سعودی (باتاکید بر آموزه های اسلامی) نویسندگان، توحیدی حمیدرضا، عبدالوهاب پور فرزانه/ سال انتشار / ۱۳۹۳
۲۳. مقاله، جایگاه حقوق زنان در قوانین و مقررات اندونزی، نویسندگان، مهدوی محمد، ابراهیمی محمد رضا/ سال چاپ / ۱۴۰۰
۲۴. مقاله بررسی حقوق زنان در قانون اساسی ترکیه، بخش حقوق و قضاسایت راسخون، سال چاپ/ ۱۴۰۱
۲۵. مقاله موقعیت اجتماعی و سیاسی زنان در غنا، پایگاه تخصصی و تحلیلی جامعه و فرهنگ ملل، سال چاپ / ۱۳۹۹
۲۶. فصلنامه مطالعه تطبیعی حقوق ملت در قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران و پاکستان، نویسنده شایان فر جواد/ ۱۳۹۳
۲۷. کتاب آشنایی با وظایف زنان، نویسنده ابراهیم امینی، دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم، (بوستان کتاب) سال انتشار/ ۱۳۹۰ ج ۱
۲۸. کتاب زن در آینه حقوق و اجتماع، نویسنده تهمورث بشیریه- دکتر هما داودی گرمارودی ناشر گنج تهران سال چاپ/ ۱۳۹۶
۲۹. کتاب نقش زنان در توسعه کشورهای اسلامی، نویسنده الهه کولایی انتشارات دانشگاه تهران، سال انتشار/ ۱۳۹۹
۳۰. کتاب حقوق اساسی کشورهای اسلامی، نویسنده اسماعیل اجرلو - انتشارات پژوهشکده شورای نگهبان، سال چاپ/ ۱۳۹۵
۳۱. مقاله، نقد و بررسی حقوق اساسی زنان در قانون اساسی، نویسنده، مژگان حاجی محمد حسین کاشی، انتشارات چراغ دانش سال چاپ/ ۱۳۹۶

۳۲. ۲۸) مقاله، بررسی تطبیعی جایگاه حقوق شهروندی زنان در قانون اساسی و منشور حقوق شهروندی جمهوری اسلامی، نویسندگان، زهرا جهانگیر، محمد کاظم کاوه
۳۳. ۲۹) مقاله بررسی مبانی فقهی حقوق سیاسی زنان در قانون اساسی ایران، نویسندگان، غلامرضا بهروزی لک، مریم شریف پور، پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی، سال چاپ/۱۳۹۴
۳۴. ۳۰) پایان نامه، بررسی فقهی و حقوقی مدیریت و مشارکت سیاسی زنان، نویسنده طاهره حزبه، سال چاپ/۱۳۹۵
۳۵. ۳۱) مقاله، اشتغال زنان با تاکید بر قانون اساسی [نویسندگان، عباس میرشکاری و سید جواد فراهانی و مژگان بختیاری، نشریه پژوهش ملل، سال انتشار اذر /۱۳۹۶
۳۶. ۳۲) فرهنگ لغت محمد معین
۳۷. ۳۳) فرهنگ لغت دهخدا ص ۱۷۷۷
۳۸. ۳۴) فرهنگ لغت راغب اصفهانی مفردات الفاظ القرآن/نویسنده حسین بن محمد راغب اصفهانی
۳۹. ۳۵) فرهنگ لغت التحقيق فی کلمات القرآن الکریم از مرحوم استاد علامه حسن مصطفوی(۱۴۲۶
۴۰. ۳۶) منشور حقوق ومسئولیت های زنان در نظام جمهوری اسلامی ایران بر اساس بندهای ۱۸ و ۱۸۳ شهریور ۱۳۸۳
۴۱. ۳۷) شهید مطهری و حقوق زن در اسلام، نویسنده، حسین شرفی /سال چاپ ۱۳۷۸
۴۲. ۳۸) حقوق زنان و اصلاحات سیاسی-اجتماعی در عربستان سعودی، نویسنده محبوبه قائمی/بهمن ۱۳۹۱
۴۳. ۳۹) مقاله حقوق خانواده شماره ۶۳۵۲
۴۴. ۴۰) فرهنگ نفیسی ج ۳ ص ۱۵۸۲